

בס"ד. ש"פ חוקת-בלק, י"ב תמוז* ה'תשל"ו

נתת ליראיך נס להתנוסס מפני קשט סלה¹, ומביא כ"ק מו"ח אדמו"ר בעל הגאולה והשמחה במאמרו (ד"ה זה²) פי' הת"י יחבתא לדחליך נסא לאתנסאה בי' (מלשון נסיון) מן בגלל קושטי' דאברהם לעלמין. והנה פסוק זה אמרו דוד נעים זמירות ישראל³ בשם כאו"א מישראל⁴. שמזה מוכן, דכל הפרטים שבכתוב זה ישנם ג"כ אצל כאו"א מישראל⁵. וכמוכן ג"כ מפי' התרגום דמפני קשט סלה היינו קושטי' דאברהם, וידוע⁶ דבחי' האבות ישנה אצל כאו"א, דאין קורין אבות אלא לשלשה⁷, ראש צורים גו'⁸, ובפרט אברהם שהוא ראש לאבות⁹. ומזה מוכן דגם מש"נ נתת ליראיך גו' (שהטעם ע"ז הוא מפני קשט סלה) קאי ג"כ על כאו"א מישראל, וכמ"ש¹⁰ ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה גו', דלגבי בחי' משה שבכאו"א יראה היא מילתא¹¹ זוטרטא¹². וי"ל שלכן כאו"א מישראל, גם אשר בשם ישראל יכונה¹³, נקרא ליראיך. וז"ש נתת ליראיך נס להתנוסס מפני קשט סלה, שהקב"ה נותן לכאו"א מישראל נס להתנוסס (מלשון נסיון), כי בכאו"א ישנו הקושטי' דאברהם.

ב) וממשיך בהמאמר, וידוע דאברהם אבינו ע"ה פתח הצנור¹⁴ דמסירת נפש. ויש לומר שבזה מבאר טעם הדבר שעבודת הנסיונות קשורה עם קושטי' דאברהם דוקא. דלכאורה הרי עיקר עבודת אברהם לא היתה בענין דליראיך, עבודת

* והמשכו ביום א' פ' פינחס, י"ג תמוז; יום ג' פ' פינחס, ט"ו תמוז. — יצא לאור "בסמיכות לחג הגאולה י"ב י"ג תמוז .. עש"ק חו"ב יב תמוז, ה'תשמ"ו".

- 1) תהלים ס, ו.
- 2) דשנת תרצ"ג. נדפס בסה"מ ה'תשי"א ע' 289 ואילך.
- 3) שמואל"ב כג, א.
- 4) ראה שהש"ר פ"ד, ד (בתחילתה), שאמר ה"זמירות (בשם כל) ישראל".
- 5) ובפרט שמסיים "סלה" — ראה עירובין נד, א.
- 6) תו"א ר"פ וארא.
- 7) ברכות טז, ב.
- 8) פרשתנו (בן), כג, ט. במדבר פ"כ, יט. תיב"ע, ת"י ופרש"י עה"פ. זהר פרשתנו (בלק) רי, ב.
- 9) ב"ר פנ"ט, ו. וראה תו"ח שמות תקלז, סע"ב [בהוצאה החדשה — תצוה ח"ב שסד, א], בענין האהבה המסותרת שהיא בבחי' ירושה מהאבות (תניא פי"ח) — ש"העיקר אברהם שהוא השרש הראשון לנשי' והוא הרועה הראשון כידוע". וראה בנדר"ד ד"ה זה פרו"ת ס"ד (סה"מ פרו"ת ע' קיג).
- 10) עקב י, יב.
- 11) ברכות לג, ב.
- 12) תניא רפמ"ב.
- ומזה שאומר דיראה היא "מילתא זוטרטא" אצל כבנ"י, מוכח, שבאמת שייך כל איש ישראל לענינים יותר נעלים מיראה.
- 13) לשון כ"ק מו"ח אדמו"ר בעל הגאולה במכתבו לחגיגת י"ב י"ג תמוז בפעם הראשונה — ט"ו סיון תרפ"ח (נדפס בסה"מ תרפ"ח ע' קמו ואילך. תש"ח ע' 263 ואילך. אגרות-קודש לכ"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ב ע' פ ואילך). וראה הקדמה לר"ה נתת ליראיך תרצ"ג (תשי"א) הנ"ל. וש"נ.
- 14) ראה דרך חיים ע' 65. אמ"ב שער הק"ש פנ"ז (נה, א). סה"מ תרע"ח ע' רפג. תרפ"ח ע' קב. ובכ"מ.

היראה, כ"א בהאהבה וכמש"נ¹⁵ אברהם אוהבי, ע"ז מבאר שאע"ה פתח הצנור דמס"נ, שעבודת הנסיונות היא ע"י מס"נ דוקא, דמס"נ היא שלימות ענין היראה והביטול¹⁶. וז"ש¹⁷ לאחר נסיון העקידה עתה ידעתי כי ירא אלקים אתה. והנה זה שעבודת הנסיונות היא ע"י מס"נ דוקא, הכוונה בזה היא לדרגא נעלית שבה. דהנה כללות העבודה בתומ"צ צ"ל מיוסדת על עבודה דמס"נ, וכדאיתא בתניא¹⁸ הטעם למה צוה משה רבינו ע"ה לדור שנכנסו לארץ לקרות ק"ש כו' משום שקיום התומ"צ תלוי בזה שיזכור ענין המס"נ כו', וכן כללות עסק התומ"צ והתפלה אצל הנשמה הוא ענין של מס"נ כו' כיון שאינה מהרהרת בצרכי הגוף כו'¹⁹, אבל מ"מ עבודתו בגלוי אינה ענין של מס"נ, כ"א עבודה דתומ"צ, שמקיים המ"ע בכל פרטיהן ונוהר במל"ת בכל פרטיהן, שמזה מובן שאין זה עבודת המס"נ כמו שהיא לעצמה, אלא כמו שהיא קשורה עם עבודה דתומ"צ ומלובשת בה, שהיא עבודה ע"פ טו"ד. וי"ל שבכחות הנפש הו"ע העבודה מצד מקיף הקרוב השייך לפנימי ומתלבש בו, ע"ד כח הרצון שמתלבש בחכמה, ועל ידה בכללות כח השכל ומדות, כחות הפנימיים של האדם, משא"כ עבודת הנסיונות היא ע"י עבודת המס"נ עצמה, ומה שנשתלשל מזה עניני עבודה בעשר כחות נפשו הוא ע"ד טפל ותוצאה מעיקר ענינו, שהו"ע המס"נ. וי"ל שבכחות הנפש היא בחי' מקיף הרחוק, בחי' יחידה שבנפש²⁰. ועפ"ז יש לקשר ב' הפירושים שבפסוק נתת גו' נס להתנוסס, א' ענין הנסיונות כפי' הת"י (כנ"ל), ב' ענין הנסים²¹, ונס להתנוסס הוא (ע"ד לשון חז"ל²²) נס בתוך נס, כי עבודת הנסיונות היא מצד בחי' נס בתוך נס שבנפש, בחי' יחידה.

ג) וזהו ג"כ מה שממשיך בהמאמר דתחלת עבודת אברהם היתה הכרת אלקות מעניני עולם, וכדאיתא במדרש²³ משל לאחד שהי' עובר ממקום למקום וראה בירה אחת דולקת אמר תאמר שהבירה זו בלא מנהיג, הציץ עליו בעל הבירה כו', כך לפי שהי' אבינו אברהם אומר תאמר שהעולם הזה בלא מנהיג, הציץ עליו הקב"ה ואמר לו אני הוא בעל העולם, דיש לפרש דהענין דאני הוא בעל העולם שנתגלה לאברהם הו"ע הניצוץ בורא המתלבש בניצוץ נברא, שהניצוץ נברא שבו

15 ישע"י מא, ח. וראה אגה"ק סי"ג (קוט, ב). סט"ו (קכא, סע"א ואילך). ספר הערכים ח"ב ד ערך אברהם אבינו ס"א-ב. וש"נ. — וראה רמב"ם הל' תשובה פ"י ה"ב.

16 וראה ד"ה הנ"ל פר"ת (ע' קיג): ומ"ש נתת ליראיך הוא דכללות ענין הנסיונות הוא בחי' היראה.

17 וירא כב, יב.

18 ספכ"ה.

19 תניא פמ"א (נח, א).

20 וראה ד"ה הנ"ל פר"ת (ע' קט), שהנסיון הוא "בכדי שיתגלה בחי' יחידה שבנפש".

21 ראה ד"ה מה טובו תרפ"ט בתחלתו (סה"מ קונטרסים ח"א מח, א. תרפ"ט ע' 203): נתת ליראיך נס להתנוסס . . והפי' השלישי בנס הוא מלשון נפלאות כו'.

וראה אוה"ת שה"ש ע' כט: והרד"א [ר' דוד אבודרהם] בפי' ועל הנסים פי' שהוא מלשון נתת ליראיך נס להתנוסס . . וצ"ע דשם פירש רש"י נס לשון נסיון כו' וכן פי' ברבות פ' וירא ר"פ נ"ה נסיון אחר נסיון כו' וכ"ה בילקוט בספר שופטים סימן מ"א.

22 שבת צז, א. וש"נ. הובא בפרש"י עה"פ וארא ט, כד.

23 ב"ר רפ"ל ט.

מתלבש הניצוץ בורא הו"ע יחידה שבנפש כמבואר בע"ח²⁴. והכרת אלקות זו פרסם ג"כ בכל העולם, וכמ"ש²⁵ ויקרא שם בשם ה' אל-עולם א"ת ויקרא אלא ויקריא²⁶, שהקריא זה בכל העולם דיש בעה"ב לבירה זו, וכמבואר בכ"מ²⁷ הדיוק בלשון אל-עולם, ולא אל-העולם, דהיינו לא שאלקות הו"ע בפ"ע ועולם ענין בפ"ע אלא שאלקות מושל ושולט על העולם, כ"א שעולם ואלקות כולא חד, דאין עוד מלבדו²⁸. וזהו הקשר בין הכרת אלקות דאברהם לעבודת הנסיונות שלו, כי עבודת הנסיונות היא ע"י מס"נ שמצד יחידה שבנפש. שזהו ג"כ מה שמס"נ דאברהם לא היתה כמס"נ דר"ע שאמר²⁹ מתי יבוא לידי ואקיימנו, כ"א שכל ענינו הי' לפרסם אלקותו ית' בעולם³⁰, אלא שאם צריך מס"נ ע"ז הי' מוכן לזה. והיינו כי אאע"ה לא הי' מציאות לעצמו, ואנכי עפר ואפר³¹, שזהו"ע המס"נ שמצד בחי' יחידה. ודוקא מצד ביטול זה בא לידי תוקף הכי גדול, ועד שאף שאחד הי' אברהם³², וכל העולם כולו מעבר אחד והוא מעבר אחד³³, מ"מ וירש את הארץ³², שפרסם אלקותו ית' בכל העולם, שע"יז בונים את העולם שיהי' דירה לו ית' בתחתונים³⁴.

ד) והנה טעם הדבר שעבודת הנסיונות היא ע"י מס"נ דוקא, מבאר בהמאמר³⁵ כי בנסיון הניצוץ אלקי מוסתר ונעלם ביותר. ומבאר בהקדם ההפרש שבין עבודת הביוררים לעבודת הנסיונות (כי אף שגם הנסיונות הם מעבודת הביוררים שבשבילה ירדה הנשמה למטה³⁶, מ"מ יש הפרש ביניהם), דבעבודת הביוררים ההתעסקות היא עם הדבר המתברר, וכמו מאכל גשמי שהניצוץ הוא בהמאכל המתברר והביורר הוא ע"י ההתעסקות בו (וכן הוא גם בכללות צרכי האדם שנקראים

24) שער דרושי אבי"ע פ"א. הובא בלקר"ת ראה ד"ה ושמתי כדכד השני פ"ב. וראה סה"מ היש"ת ע' 115 בהערה.

וזה שייך גם למה שתחילת הכרת אלקות שלו היתה מעניני עולם, כי מצד בחינת ההשתלשלות, העולם הוא מעלים ומסתיר, משא"כ ע"י גילוי היחידה שקשורה עם בחי' יחיד — אין מקום לשום מציאות שחוץ ממנו ית' (כדלהלן בפנים סעיף יו"ד), וגם העולם מראה על אלקות. וכמבואר בהמאמר דבעל השמחה והגאולה (בסופו, וראה גם שם סעיף א), שע"י העבודה דנסיונות (שמצד בחי' יחידה) נגלה האמת דהטבע עצמו הוא למעלה מהטבע, ו"כל הנבראים הם מופתים מוחשים על האחדות הגמורה דהוי' אחד".

25) וירא כא, לג. וראה רמב"ם הל' ע"ז פ"א ה"ג.

26) סוטה י, סע"א ואילך.

27) לקר"ת ס"פ תבוא (מב, ד. מג, ג). ד"ה אנכי ה"א תרע"ג (המשך תער"ב ח"א ע' רנז). סד"ה ויטע אשל תשי"ב (סה"מ תש"ב ע' 59). ועוד.

28) ואתחנן ד, לה.

29) ברכות סא, ב.

30) ד"ה וירא ה' היש"ת פ"א (סה"מ היש"ת ע' 1). ד"ה ויאמר גוי' לך לך היש"ת ספ"ג (שם ע' טו). סד"ה החודש היש"ת (שם ע' 30). שיחת ליל שש"פ הי"תש"ג אות סז (סה"ש תש"ג ע' 94). ועוד.

31) וירא יח, כז.

32) יחזקאל לג, כד.

33) ב"ר פמ"ב, ח.

34) ראה תנחומא נשא טז. בחוקתי ג. ב"ר ספ"ג. במדב"ר פי"ג, ו. תניא רפלו"ו. ובכ"מ.

35) וראה לקר"ת ראה (יט, ב ואילך) ד"ה אחרי ה' אלקיכם וביאורו. ד"ה זה וביאורו בספר המצוות להצ"צ בסופו. ד"ה כי מנסה תש"ח (סה"מ תש"ח ע' 94 ואילך). וראה בהבא להלן ד"ה הנ"ל פר"ת ס"ב (ע' קז).

36) ראה תניא פל"ז (מח, רע"ב). ד"ה הנ"ל פר"ת ס"ג (ע' קט).

בשם אכילה³⁷), משא"כ בנסיון שאופן בירורו הוא לא ע"י ההתעסקות בהדבר כ"א ע"י התעסקות האדם עם עצמו. והענין הוא, דהנה עבודת הביורורים היא בדרך מלחמה, דנהמא אפום חרבא ליכול³⁸. שזהו ע"י הקדמת התפלה וכמ"ש³⁹ בחרבי ובקשתי ות"א בצלותי ובכעוטי, וכמבואר בכ"מ⁴⁰ בענין ברכות ק"ש (שהן ההקדמה לק"ש, ואהבת גו', כללות ענין התפלה⁴¹) שהיא התבוננות בשרש נה"ב והביורורים כו', שעיי"ז הוא מבררם כו'. ולכן היא עבודה בדרך מלחמה והתלבשות בהמתברר שמתבונן בשרשו ועיי"ז מברר אותו. ועד"ז הוא בכללות העבודה דתומ"צ, שהיא ע"י מלחמה עם היצה"ר, שצריך לטעון (אויס'טענה'ן זיך) וללחום עמו בכל מיני תכסיסי מלחמה כו' ובהתבוננות בכמה דרכים איך לנצחו. משא"כ בענין הנסיונות הרי העבודה בהם אינה ע"י שמעלה אותם, כ"א בדרך דחי' וביטול. והוא ע"ד ההפרש שבמצוות גופא בין מ"ע ומל"ת. דמ"ע ענינם עשי' ופעולה, והיינו שמתעסק עם הדבר שבו מקיים המצוה (מיטן ענין און אין דעם ענין), אבל מל"ת ענינם סור מרע⁴², שסר מן הרע ודוחה אותו.

(ה) **והנה** עם היות שאופן העבודה דמל"ת הוא ע"י דחי' וביטול, מ"מ, בזה משתווה להעבודה דמ"ע, דשניהם הם בענין של מציאות שחל עליו הגדר דעשי' והעדר העשי', אלא שבמ"ע הוא מצווה על העשי' ובמל"ת על העדר העשי'. ולכן גם ההתעסקות במל"ת היא לא רק בהאדם עצמו, כי אם גם בהמתברר. דעם היות שעיקר עבודת מל"ת היא בזה שמושל ושולט על יצרו שלא יאכל וכיו"ב, שזהו בדרך דחי' וביטול, מ"מ, מכיון שעבודתו היא עם דבר שיש לו מציאות בגשם וחומר, הרי יש לו שייכות, בדרך שלילה עכ"פ, להדבר המתברר. משא"כ עבודת הנסיונות שהיא בענין (בלשון המאמר⁴³) שאינו דבר מצד עצמו רק שהועמד דבר להעלים ולמנוע, ולכן ההתעסקות של האדם היא עם עצמו, לעורר את הכח העצמי שבו שהוא התוקף לעמוד נגד הנסיון, ולא להתפעל ממנו כלל, ועד שאינו נכנס בטענות ומענות ורק עומד בתוקף שאחרת אי אפשר ומבטל הנסיון מכל וכל. וע"י תוקף זה מתבטל הוא באמת כי מתגלה אמיתית הדבר שהוא ענין שאין לו מציאות, וכל מציאותו היא רק כדי שיתגלה אצל האדם עצם נפשו, שהוא הרצון הפנימי שלו שלמעלה מהתלבשות בכלים. וע"ד הנסיון דאברהם בנסיון העקידה (שעיקר פתיחת הצנור דמס"נ ע"י אברהם הי' בהנסיון דעקידה⁴⁴), שעיקר הנסיון הי' בענין הזריזות, וכמבואר באגה"ק⁴⁵

37 ראה סנהדרין (לח, א): בע"ש כו' לסעודה כו'.

38 זח"ג קפח, ב.

39 ויחי מח, כב.

40 ראה תו"א וישב ל, ב. לקו"ת ר"פ תצא. ובכ"מ.

41 ראה תענית בתחלתה. וראה בארוכה בקונטרס העבודה.

42 תהלים לד, טו.

43 ועד"ז הוא בד"ה הנ"ל פר"ת (ע' קז).

44 סה"מ תרע"ח ותרפ"ח שבהערה 14. לקו"ש ח"י ע' 46. ח"כ ע' 74 ובהנסמך בהערה 23 שם. ולהעיר מפרי הארץ (מהרמ"מ מהאראדאק) פ' וירא (הובא בד"ה אחרי הנ"ל להצ"צ ספ"ב. ד"ה הנ"ל

פר"ת ס"ג — ע' קח). וראה לקו"ש ח"י ע' 205. ח"כ ע' 75 והע' 26, 28 שם. ע' 77 והע' 47 שם.

45 סכ"א. וראה לקו"ש ח"י שם. ח"כ שם הע' 26, 47.

דזריזותי' דאאע"ה היא העומדת לעד לנו כו' עד עולם. וכמארז"ל⁴⁶ דנעשה לפניהם נהר גדול כו' ומ"מ לא נתפעל אברהם והלך למלאות שליחותו של הקב"ה, וירד לתוך המים כו', ועי"ז נתבטל מציאות הנהר, כי ע"י התוקף שלו נתגלה האמת שכל מציאותו של הנהר היתה רק כדי לנסותו כו'. וכן לאח"ז (בנסיון העקידה עצמה) דא"ל הקב"ה לא אמרתי לך כו' אסקתי' אחתי⁴⁷. ועד"ז היתה גם ההנהגה של כ"ק מו"ח אדמו"ר בעל השמחה והגאולה בישבו במאסר (כמסופר ברשימותיו⁴⁸ ושיחותיו⁴⁹), שהחליט בתחלתו להיות עז ותקיף בלי חת ולא להתחשב כלל עם המצב כו', וכך היתה הנהגתו כל ימי שבתו במאסר, ועי"ז, הנה לא זו בלבד שהנהגה זו נתנה לו התוקף לעמוד נגד כל הקשיים וההעלמות וההסתרים של המאסר (שההעלם והסתר הי' לא רק על ענינים גשמיים שלו, כ"א גם על עניניו הרוחניים, וכמודגש שבעת ישיבתו במאסר לא היתה האפשריות להתעסק בהפצת היהדות והמעניות), הנה עוד זאת, שעי"ז נתבטל ההעלם והסתר. דעם היות שלכתחלה הי' נראה שהם מציאות חזקה וגדולה (כמסופר ברשימותיו), הנה ע"י התוקף שלו נתבטלו ממציאיותם, ועד שנשתחרר באופן גלוי לעין כל. ועי"ז נעשה גם יתרון בבעל השמחה והגאולה עצמו, ועד" שהי' בהענין די"ט כסליו, דע"י המאסר והגאולה נעשה עילוי בנוגע לחסידות כמבואר בכ"מ⁵⁰, עד"ז גם כאן⁵¹ שנעשה עילוי בבעל השמחה והגאולה כנ"ל, שנתרבה העבודה דהפצת התורה ביתר שאת מכמו שהיתה לפנ"ז, ועד שהתחיל עי"ז בפועל ענין ההפצה בכל העולם כולו, ובאופן דמעטה ועד עולם⁵². ועד" מה דאיתא בגמרא⁵³ דכאשר ישנם ג' דורות עוסקים בתורה שוב אין התורה פוסקת מזרעו כי התורה מחזרת על אכסניא שלה, עד"ז בענינינו, שכבר ישנם (כתוצאה מהגאולה די"ב-י"ג תמוז) ג' דורות של לומדי תורה ומקיימי מצוותי', ועוד יותר מחבבי⁵⁴ תורה ומצוותי' (שעי"ז קיום המצוות שלהם הוא בהידור⁵⁴). שכל זה הוא ע"י שעמד בתוקף הכי גדול למעלה מכל חשבונות, שע"ז ביטל הנסיון באופן הכי נעלה. ומכיון דבחר רישא גופא אזיל⁵⁵, הרי כן צריך להיות גם בעבודת כאו"א, שנלך בדרך ישרה אשר הורנו מדרכיו ונלכה באורחותיו⁵⁶, לעמוד בתוקף שלא להתפעל משום מניעות ועיכובים בעבודת ה', כי מאחר שהולך למלאות שליחותו בעלמא דיין, הרי אין להנסיון מציאות, ורק מנסה ה' אלקיכם אתכם לדעת הישכם אוהבים את ה' אלקיכם⁵⁷, וע"י התוקף ומס"נ מתבטל הנסיון.

(46) תנחומא וירא כב.

(47) פרש"י וירא כב, יב (מב"ר פנ"ו, ח).

(48) נרפסו בלקו"ד ח"ד תרכו, א. ספר השיחות תר"פ — תרפ"ז ע' 194.

(49) ראה ספר השיחות תש"א ע' 138. תש"ב ע' 81-2.

(50) ראה תורת שלום ע' 26. 115.

(51) ראה גם לקו"ש ח"ח ע' 314 ואילך.

(52) ישע"י נט, כא.

(53) ב"מ פה, א.

(54) ראה ד"ה הנ"ל פר"ת (ע' קיא): שקיום המצות הוא בשמחת נפשו.. ובכללות הוא שיהי' לו חיות

פנימי בקיום המצות ובעסק התורה.. ומזה הוא [בא] להדר בעשיית המצות כו'.

(55) עירובין מא, א.

(56) לשון אדה"ז באגה"ק סי' ז"ך.

(57) ראה יג, ד.

(ו) **ולהבין** כ"ז בפרטיות יותר, יש להקדים תחלה כללות ענין ירידת הנשמה למטה שהיא ירידה גדולה מאיגרא רמה לבירא עמיקתא⁵⁸. דהנה הנשמה קודם ירידתה למטה טהורה היא⁵⁹, ויש בזה כמה פירושים⁶⁰, א' דקאי על עולם האצילות, ב' טהירו תתאה, ג' טהירו עילאה. וירידתה היא למטה ביותר, לא רק לעולמות ב"ע, עלמין דפרודא בכלל, כ"א לעוה"ז התחתון שאין תחתון למטה ממנו⁶¹, שרובו ככולו רע רק מעט טוב מעורב בתוכה⁶², עד שמעשה עוה"ז קשים כו' (כמבואר בתניא⁶³ בשם הע"ח⁶⁴), ועוד זאת, דהעבודה בעוה"ז גופא היא בהמטה מטה ביותר, במקום דלמצרים ירדתם ובאופן דיצה"ר יש ביניכם⁶⁵, שצריך ללחום עם היצה"ר והיום אומר לו עשה כך ולמחר כו' עבוד ע"ז⁶⁶, שהוא ההיפך של אנכי ולא יהי' לך (השרש לרמ"ח מ"ע ושס"ה ל"ת, כמבואר בתניא⁶⁷), אלא שירידה זו צורך עלי⁶⁸. כי אף שהנשמה לא ירדה לתקן עצמה כו' אלא לתקן גופו ונפשו הבהמית וחלקו בעולם (כמבואר בע"ח⁶⁹ הובא בתניא⁷⁰), אבל מ"מ, ע"י ירידת הנשמה למטה הרי היא מתעלית לבחי' נעלית יותר מכמו שהיתה קודם ירידתה⁷¹, שלמעלה גם מטה"ע. ועוד יותר, לבחי' שאין לה ערך ושייכות לענין של השתלשלות ודרגא ומעלה, עד שאין שייך לומר אפילו זה שיש בה מעלה לגבי סדר השתלשלות, כ"א בלשון הידוע⁷² לאשתאבא בגופא דמלכא, בעצמותו ומהותו ית⁷³. ובלשון הזהר במ"א⁷⁴, בבחי' זו דלא משתכחי במלכא אלא ישראל בלחודייהו (שלמעלה גם מתומ"צ). והעלי' היא ע"י העבודה בתומ"צ, דאני נבראתי לשמש את קוני⁷⁵, וכמ"ש⁷⁶ ויניחהו גוי' לעבדה ולשמרה, לעבדה אלו רמ"ח מ"ע ולשמרה אלו שס"ה מל"ת⁷⁷ (דכל מקום שנאמר השמר כו'

58 לשון חז"ל — חגיגה ה, ב.

59 נוסח ברכת אלקי נשמה כו' (מברכות ס, ב. רמב"ם הל' תפלה פ"ו ה"ג. ועוד).

60 ראה המשך תרס"ו ע' תעב. תפה ואילך. ובכ"מ.

61 תניא פל"ו.

62 תניא פ"ו (יא, ב).

63 פ"ו. פכ"ד.

64 שער מ"ב ספ"ד.

65 שבת פח, סע"ב ואילך.

66 שבת קה, ב.

67 ר"פ כ.

68 וראה ד"ה ברוך הגומל די"ג תמוז תרפ"ז (יום הגאולה) — נדפס בסה"מ תרפ"ז ס"ע רח ואילך.

קונטרסים ח"א קפג, א ואילך.

69 שער כ"ו פ"א.

70 פל"ז (מח, רע"ב).

71 ראה גם ד"ה הנ"ל פר"ת ס"ג (ע' קט).

72 זח"א ריז, ב.

73 תו"א נח ט, א. לקו"ת ראה כה, א. ובכ"מ.

74 ח"ג לב, א.

75 קידושין בסופה.

76 בראשית ב, טו.

77 אוה"ת בראשית (כרך ו) תתרמא, סע"ב — בשם ארז"ל. וראה זח"א כז, א. תקו"ז תכ"א (סב, א).

שם תנ"ה (פח, ב). זח"א קצט, ב (הובא בלקו"ת שה"ש מח, ד). ח"ב קסה, ב. וראה תיב"ע ות"י עה"פ.

אינו אלא בל"ת⁷⁸), וצ"ל לזה הקדמת התורה דגדול לימוד שמביא לידי מעשה⁷⁹. וגם ניצוח היצה"ר הוא ע"י התורה כמארז"ל⁸⁰ בראתי יצה"ר ובראתי לו תורה תבלין, ואם פגע בכך מנוול זה משכהו לבהמ"ד כו'. וז"ש⁴² סור מרע ועשה טוב בקש שלום ורדפהו, דקאי על מ"ע ומל"ת ותורה, כמבואר בלקו"ת פרשתנו (בלק)⁸¹.

ז) **אמנם** צלה"ב טעם הדבר, שדוקא ע"י עבודת הנשמה למטה הרי היא מתעלית לבחי' נעלית יותר מכמו שהיתה לפני ירידתה, ועד לעלי' כזו שהיא שלא בערך מדריגתה הקודמת. והענין הוא⁸², כי הניצוצות שבענינים הגשמיים שרשם בעולם התוהו שלמעלה מעולם התיקון. וכמש"נ⁸³ כי לא על הלחם לבדו יחי' האדם כי על כל מוצא פי ה' יחי' האדם. ומפרש האריז"ל⁸⁴ דמוצא פי ה' שבלחם הוא הניצוץ אלקי שבו. ואף שגם בהאדם ישנו מוצא פי ה' המחי' אותו, מ"מ צריך להמוצא פי ה' שבלחם דוקא, כי כל הגבוה יותר יורד למטה יותר⁸⁵. וכמשל האבן הנמצאת בראש החומה, הנה כאשר היא נופלת למטה ה"ה נופלת בריחוק יותר מן החומה מהאבן הנופלת מאמצע החומה כו'. ולכן, מכיון שהמוצא פי ה' שבלחם נפל למטה יותר מהמוצא פי ה' שבאדם, שהרי הלחם הוא מצומח, ובפרט שבעת האכילה כבר אינו צומח כ"א דומם (ועוד זאת, שאכילת לחם היא עם מלח⁸⁷ שהוא דומם), והאדם הוא מדבר, הרי זה גופא הוכחה שהניצוצות הנמצאים בהלחם שרשם הוא למעלה מהמוצא פי ה' שבאדם, גם מאדם העליון, בחי' תיקון. ולכן דוקא על ידם יחי' האדם, האדם שלמטה, ו(עי"ז) האדם העליון כביכול⁸⁸. ולהעיר מעוד ענין בזה, המבואר במ"א⁸⁹ בארוכה ההפך שבין עולם התיקון לעולם התוהו, דשניהם נתהוו ברצון העליון, אלא שבעולם התיקון הוא באופן דדין הניין ליי"ן⁹⁰, ובעולם התוהו הוא באופן דדין לא הניין ליי"ן⁹⁰. והיינו, דבעולם התוהו ישנו הרצון העליון, אלא שהוא בהעלם והסתר, ובגילוי הו"ע של היפך הרצון דדין לא הניין ליי"ן. ולכן משתלשל מזה למטה, שהענינים שנתהוו מעולם התוהו, עם היות שבגילוי הם ענינים של היפך הקדושה דדין לא הניין ליי"ן, מ"מ, גם בהם ישנם ניצוצות דקדושה, ואדרבה, דוקא בהם ישנו תוקף, של אורות דתוהו. וזהו מה שע"י ירידת הנשמה למטה ה"ה

(78) עירובין צו, א.

(79) קידושין מ, ב. ב"ק יז, א. רמב"ם הל' ת"ת פ"א ה"ג. פ"ג ה"ג. וראה הל' ת"ת לאדה"ז פ"ד ה"ג.

(80) קידושין ל, ב.

(81) ד"ה מה טובו (עג, ב ואילך).

(82) בכללות הענינים דלהלן (סעיפים ז"ט) ראה ד"ה הנ"ל פר"ת ס"ב (ע' קז ואילך). מקומות שבהערה

35.

(83) עקב ח, ג.

(84) ל"ת עה"פ.

(85) לקו"ת צו יג, ב. לקו"ת ראה הנ"ל יט, ג. ד"ה אחרי הנ"ל להצ"צ פ"ב. ד"ה הנ"ל פר"ת שם. ובכ"מ.

(86) לקו"ת ראה, ד"ה אחרי וד"ה הנ"ל פר"ת שבהערה שלפנ"ז. ובכ"מ.

(87) וכמש"נ (אבות פ"ו מ"ד) פת במלח תאכל. וראה לקו"ת ויקרא רד"ה ולא תשבית.

(88) תו"א בשלח טו, א.

(89) ראה ספר השיחות תורת שלום ע' 134-135. המשך תער"ב ח"ב ע' תרפא. פר"ת ע' רצט ואילך.

(90) ב"ר פ"ג, ז. שם פ"ט, ב. ועוד. וראה סה"מ הי"ש"ת ע' 55 בהערה.

מתעלית לבחי' נעלית יותר מכמו שהיתה קודם ירידתה, שזהו מצד הבירורים של הניצוצות דעולם התוהו, שע"ז יורש האורות דתוהו, שזהו"ע מורשה קהלת יעקב⁹¹.

(ח) **והנה**, עפ"י הכלל הנ"ל דכל הגבוה יותר נופל למטה יותר מוכרח לומר, שגם בניצוצות דתוהו גופא, כל מה שנפל למטה יותר שרשו ממקום גבוה יותר. שמזה מובן שיש מעלה בהבירורים שע"י מל"ת על הבירורים דמ"ע, דעם היות שגם הניצוצות שכדברים גשמיים שבהם הוא קיום מ"ע שרשם מעולם התוהו, מ"מ אין הנפילה בהם כ"כ, שהרי הן עניני היתר שמק"נ. משא"כ במל"ת, שהן בענינים שהן אסורים וקשורים בידי החיצונים⁹², הרי זה גופא הוכחה ששרש הניצוצות המלוכשים בהם הוא למעלה יותר. שלכן ע"י העבודה דמל"ת, גם בתחילת העבודה שאינו מהפך את הזדונות לזכיות ורק דוחה אותם, נמשך אור נעלה יותר מכמו בהעבודה דמ"ע. וכמבאר בלקו"ת⁹³, דמ"ע שייכות לו"ה, בחי' והנגלות⁹⁴, ול"ת לי"ה, בחי' הנסתרות לה"א⁹⁵ (וגם — י"ה הוא שם קדוש בפ"ע⁹⁶), שהחילוק ביניהם הוא חילוק שבאין ערוך. ובכללות הוא ההפרש בין אור פנימי לאור מקיף, דמ"ע ממשיות אור פנימי שהוא אור המתלבש בכלים, ומל"ת ממשיות אור מקיף שלא יכולנו הכלי. והנה מעלה זו במל"ת לגבי מ"ע הוא גם כאשר העבודה בעניני ל"ת היא רק באופן של דחי'. ועאכו"כ כאשר העבודה בהם היא באופן שמהפך הזדונות לזכיות, שאז ממשיך אור שלמעלה באין ערוך גם מהאור הנמשך ע"י מל"ת באופן של דחי'. וכמובן מזה שענין זה דזדונות נעשו לו כזכיות הוא רק ע"י עבודת התשובה⁹⁶, שהרי העבודה הרגילה (תמידים כסדרם) בענינים אסורים היא רק בדרך דחי'. וההפרש שבין ב' עבודות אלו הוא חילוק שבאין ערוך, כמובן מכ"מ, שההפרש ביניהם הוא כערך הגבול לגבי הבל"ג. וכמו שהוא בענין הזמן, דעבודת התשובה היא בשעתא חדא וברגעא חדא⁹⁷, למעלה ממדידה דזמן, משא"כ עבודה הרגילה היא מדודה בהמשך ושטח של זמן⁹⁸ (ובדרך ממילא גם במקום⁹⁹).

(ט) **והנה** אף שהנפילה בהניצוצות שבמל"ת היא בענינים שאסורים וקשורים בידי החיצונים, מ"מ יש להם מציאות, שלכן שייך בהם ענין של עבודה, עכ"פ ע"י שלילה ודחי', וכמשנת"ל. ולכן גם האור הנמשך ע"י מל"ת, אף שהוא אור מקיף, בחי' י"ה דשם הוי', מ"מ הרי גם הי"ה של שם הוי' הוא אותיות של שם הוי', שאותיות

91 ברכה לג, ד. ד"ה אם רוח המושל תרצ"ה ספ"ו (סה"מ קונטרסים ח"ב שסב, ב). ובכ"מ.

92 תניא פ"ד.

93 ר"פ פקודי.

94 נצבים כט, כח. תקו"ז ת"י (כה, ב). לקו"ת שם. ראה כט, א.

95 רמב"ם הל' יסוה"ת פ"ו ה"ד. לקו"ת פקודי שם.

96 יומא פו, ב.

97 זח"א קכט, סע"א.

98 ראה ע"ז יז, א.

99 ראה לקו"ת ברכה צח, א: שהמקום והזמן שניהם הם נבראים בבחינה אחד. וראה שעה"ה א פ"ז

(פב, רע"א).

ענינם גילויים¹⁰⁰ (אלא שבאותיות גופא יש הפרש בין ו"ה דשם הוי' שהוא דוגמת אור פנימי, לי"ה דשם הוי' שהוא דוגמת אור מקיף). משא"כ נסיונות, הם בדברים שאין להם מציאות. דהנה הגם שהענינים שבהם הוא קיום מל"ת הם ענינים של קליפה, מ"מ, אין הכרח לומר שזהו כל מציאותם לנגד לקדושה. והא ראי' שישנם כמה ענינים שאסורים רק באכילה ומותרים בהנאה¹⁰¹ (דעי"ז אפשר להעלותם לקדושה¹⁰²), ועד כאלו שמוכרחים בהנאתם¹⁰³. ועד"ז ישנם כו"כ דרגות וחילוקים בענינים אסורים שאינם מנגדים לרצון ה' בכל עניניהם ובכל פרטיהם. ויתירה מזו, שלפעמים גם הדבר איסור עצמו נעשה היתר, וע"ד משארז"ל¹⁰⁴ דבעת כיבוש הארץ (ועד"ז במלחמה דוגמתה¹⁰⁵) הותרו להם גם קדלי דחזירי¹⁰⁶, שזה נעשה דם ובשר כבשרו, ובכח זה הוי' כיבוש הארץ (שלכן הותר להם, כמבואר בספרי הפשטנים), היינו שמסייע לקדושה. משא"כ בנסיונות, שמציאותם היא שהועמד דבר להעלים ולמנוע עבודת ה', ולולא זה אין לו מציאות, אפילו לא באופן של דמיון. ומכיון שהנפילה היא למטה מטה ביותר, בענינים שכל מציאותם היא רק לנגד לרצון ה', הרי מובן, ששרשם הוא ממקום נעלה יותר. ולכן ע"י עבודת הנסיונות, שהירידה היא למטה מטה, ע"ז מתעלה האדם בעילוי למעלה מעלה יותר.

(י) **והנה** כל עניני קדושה נמשכים על ידי עבודה דוקא (ולא באופן של נהמא דכסופא¹⁰⁷), שמזה מובן, דהעילוי שבעבודת הנסיונות על העבודה דמ"ע ומל"ת הוא לא רק מצד שרש הניצוצות שבהם, כ"א גם מצד ההשתדלות ועבודת האדם בעבודה זו. דכשם שאינה דומה העבודה וההשתדלות בקיום מ"ע להעבודה שבמל"ת, שהרי כדי להזהר שלא לעבור על מל"ת צריך לעשות סייגים וכו'¹⁰⁸, וקדש עצמך במותר לך¹⁰⁹, עד"ז אינה דומה ההשתדלות בקיום מל"ת לגבי ההתגברות ותוקף ואומץ שצ"ל בעבודת הנסיונות. וי"ל דזהו משארז"ל¹¹⁰ לגבי נסיון העקידה, שזהו נסיון הראשון שנזכר בפירוש בכתוב, דהאלקים נסה את אברהם¹¹¹, שהקב"ה

100 ראה תו"א מקץ מב, ב. ועוד.

101 ודברים שאסורים בהנאה — יש להם "מציאות" (ולא כנסיונות שכמה מהם אין להם מציאות וענינם הוא רק שהועמד דבר להעלים ולמנוע). ובפרט אלה שאין אומרים בהם כתותי מיכתת שיעורי'. וידוע השקו"ט האם איסור הנאה נוגע בהצורה שלו או גם בהעצם (ראה לקו"ש חט"ז ע' 88 ואילך. וש"נ).

102 ראה לקו"ש ח"ז ע' 299.

103 להעיר ממש"נ בעשה"ד וחמורך.

104 חולין יז, א.

105 ראה רמב"ם רפ"ח מהל' מלכים.

106 בחולין שם: כתלי דחזירי, אבל ברמב"ן עה"ת (מטות לא, כג) הוא כפנים. וראה מגילה יג, א: שהאכילה קדלי דחזירי.

107 ראה הנסמן בהגש"פ עם לקוטי טעמים, מנהגים וביאורים (קה"ת ה'תשמ"ו) ע' תיט.

108 ראה אבות פ"א מ"א.

109 יבמות כ, א. ספרי ראה יד, כא. וראה תניא פ"ל (לט, א) "שהוא מדאורייתא". וראה רמב"ן ר"פ קדושים. תניא פ"ז. פכ"ז (לד, סע"ב). קונטרס ומעין מ"א פ"א. סה"מ תש"ח ע' 133 ובהערה ח שם.

110 סנהדרין פט, ב. תנחומא וירא כב. פרש"י וירא כב, ב. — נתבאר בלקו"ש ח"כ שיחה ג' לפ' וירא (ע' 73 ואילך).

111 וירא שם, א.

אמר לאברהם ניסיתך בכמה נסיונות ועמדת ככולך עכשיו עמוד לי בנסיון זה שלא יאמרו אין ממש בראשונים. והיינו, כי בט' נסיונות הראשונים לא הי' בזה עדיין שלימות העבודה וההשתדלות דנסיונות, שלכן לא נזכרו בפירוש בתושב"כ, כי בכתב ובגילוי עדיין אין זה שלימות ענין הנסיון. ועי"ז שעמד בנסיון זה הי' משלים ומאמת כל עבודת אברהם (גם עבודתו שלפנ"ז). שזהו מפני קשט סלה ופי' בת"י בגלל קושטי' דאברהם לעלמין, שהוא האמת שנתגלה ע"י עבודת אברהם. וזהו שמבאר בהמאמר, שבכדי לעמוד בנסיון אינו מספיק העבודה שע"פ טו"ד, ואפילו לא עבודה ע"פ טו"ד המיוסדת על מס"נ, כ"א צ"ל עבודה שכל ענינה הוא מס"נ. והענין הוא, דמכיון שההתעסקות בנסיונות הוא בענין שאין לו מציאות, ומציאותו היא רק שהועמד דבר להעלים ולמנוע כנ"ל, לכן גם אופן הבירור שלו הוא לא ע"י עבודה שנותנת מציאות ותפיסת מקום להמתברר, כ"א בעבודה שמבטלו מכל וכל¹¹². דהנה בעבודה שע"פ טו"ד, אפילו טו"ד דקדושה של נפה"א, מכיון שקשורה בשקו"ט והסברה בשכל, הרי זה גופא מורה שישנה מציאות המנגדת שלוחם עמה, ולכן לא תספיק עבודה זו בשביל הנסיונות שעל ידה הוא בירור ענינים שאין להם מציאות. כ"א הוא ע"י מס"נ בתוקף גדול, שאינו נכנס לשום שקו"ט וחשבון, ומבטל הנסיון מכל וכל כאילו שאין שום מציאות שצריך ללחום עמה כו'. ולכן עבודה זו היא (במקיפי הנפש גופא) מבחי' היחידה שבנפש כנ"ל, כי דוקא מצד בחינה זו אין מקום לשום מציאות כ"א של קדושה, ושאר הענינים הם דמיון בעלמא, וגם המציאות של הדמיון הוא רק בשביל הקדושה, כדי שע"י יתעלה האדם בעילוי גדול יותר, שלמעלה גם מן העלי' שנעשית ע"י העבודה דמ"ע ומל"ת, עד שהוא גם למעלה מן העבודה (בעניני ל"ת) דזדונות נעשו לו כזכויות, שהיא עבודת התשובה, ותשובה מאה"ר בכלל¹¹³.

יא) והנה גם בנסיונות גופא ישנם כמה דרגות. דכמו שבענין הנסים יש כמה דרגות זו למעלה מזו (נס, נס בתוך נס וכו'), עד"ז הוא בנסיונות שיש בהם כמה דרגות זו למטה מזו, וכמו שמבאר כ"ק אדמו"ר הצ"צ בד"ה אחרי ה"א גו' (שנדפס בסוף סהמ"צ שלו¹¹⁴) כמה דרגות בזה. ובכללות הוא, כמו שמביא כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע במאמרו ד"ה נתת ליראיך נס להתנוסס¹¹⁵ את מאמר המדרש¹¹⁶ בא וראה מה בין ראשונים לאחרונים, שהראשונים היו מתנסין ע"י הקב"ה שנאמר והאלקים נסה את אברהם כו' אבל אחרונים נתנסו ע"י אוה"ע כו'. שבהנסיונות שע"י אוה"ע הרי ההעלם וההסתר הוא גדול יותר מנסיונות סתם. שלכן כדי לעמוד נגד נסיונות אלו הוא ע"י דרגא נעלית יותר בביטול ומס"נ גופא. וי"ל שזהו מה שעיקר ענין הנסיונות הוא בדורות האחרונים דוקא¹¹⁷, ובעיקר בדרא דעקבתא דמשיחא, שאז

(112) ראה ד"ה הנ"ל פרי"ת שם (ס"ע קז ואילך).

(113) תניא פ"ז. הובא בד"ה הנ"ל שם ע' קח.

(114) קפו, א ואילך.

(115) דשנת פרי"ת הנ"ל סוף ס"ד (ע' קיד).

(116) תנחומא וירא כא. יל"ש עה"פ תהלים ס, ו (רמז תשעז).

(117) ראה ד"ה נתת ליראיך תרצ"ג הנ"ל בתחילתו. ולהעיר מהמבואר בד"ה הנ"ל פרי"ת ס"ב (ע' קז):

החושך הוא כפול ומכופל, והעבודה היא במס"נ. וכמבואר במאמרי רבותינו נשיאינו¹¹⁸, ובמיוחד במאמרי בעל הגאולה והשמחה¹¹⁹, בפירושו הכתוב¹²⁰ והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה, שבעיקר ה' זה מפני דרא דעקבתא דמשיחא, שגדלו ההעלמות וההסתרים, ובכ"ז עומדים בתוקף עצום ולומדים תורה ומקיימים מצוות במס"נ, הנה מפני זה (בלשון המאמר¹²¹) איז משה רבינו בא"י זיך אַראָפּ גיפּאַלין. וע"ד המצב כמו שה' בזמן המאסר באותה המדינה כו'. ועד"ז גם עתה, אף שלא ישנם בלבולים ומניעות כאלה ח"ו על קיום התומ"צ, בכ"ז הרי ישנם הנסיונות מצד ההרחבה והעשירות, שלפעמים מצד ההרחבה כו' הנסיון גדול ביותר¹²². דהיצה"ר הוא אומן במלאכתו, שהיום אומר לו עשה כך כו'⁶⁶, ומבלבל את האדם מעבודת ה' שעכ"פ לא תהי' בתכלית השלימות, כמאן דבעי למעבד¹²³. ועי"ז מוריד את האדם מדרגא לדרגא כו', בתחלה בענינים של התגברות¹²⁴ דנפה"ב שמנוגה ואח"כ בעניני שוגג ואח"כ כו'. וכדי לעמוד נגד כל נסיונות אלו צריך האדם לעבוד עבודתו בתוקף גדול, ובלשון התניא¹²⁵ ירעים עלי' בקול רעש כו' כמארו"ל¹²⁶ לעולם ירגיז אדם יצ"ט על יצה"ר כו', שעיי"ז מבטל כל מציאותו¹²⁷, ואדרבה, נעשה מסייע דגם אויביו ישלים אתו זה הנחש¹²⁸. ומזה גופא שהעבודה דעקבתא דמשיחא היא קשה ביותר, הרי זה גופא הוכחה שישנם וניתנו הכחות ע"ז¹²⁹, דאיני מבקש לפי כחי אלא לפי כוחן¹³⁰ והיינו שניתן הכח לכאו"א לעורר התוקף שמצד עצם הנפש, ובאופן כזה שמאיר גם בכחות הפנימיים שלו, עד למחדו"מ שלו, שעיי"ז הם כולם מסורים לה' לתורתו ולמצוותיו.

יב) וְזֶהוּ מִשְׁנֵי¹³¹ מִפִּי עוֹלָלִים וַיּוֹנְקִים יִסְדַּת עוֹז גּוֹ' לְהִשְׁבִּית אוֹיֵב וּמִתְנַקֵּם. וּמְבַאֵר כִּי מו"ח אֲדַמו"ר בֶּעַל הַגְּאוּלָּה וְהַשְּׂמִחָה בְּמֵאֲמָרוֹ ד"ה וְקַבַּל הַיְהוּדִים

וזהו שהביורים דזה"ג הן בדרך נסיון, להיות שבגלות האחרון הוא שמתבררים הניצוצות היותר אחרונים ששרשן למעלה יותר ונפלו בבחי' הסתר ביותר.

118) ראה תו"א שמות נב, ב. תו"ח שם סד, ב (בהוצאה החדשה — וארא ח"א מו, ד). סד"ה ויאמר משה עטר"ת (סה"מ עטר"ת ע' תסד, נעתק בלקו"ד כרך א קי, א).

119) סה"מ תרפ"ד ס"ע ב ואילך. קונטרסים ח"א נג, א ואילך. תרפ"ט ע' 214 ואילך. תש"ב ע' 13. תש"ט ע' 5. תש"י ע' 237.

120) בהעלותך יב, ג.

121) סה"מ קונטרסים שם.

122) ראה גם לקו"ש ח"ב ע' 642.

123) ראה כתובות סז, א.

124) ראה אגה"ק סו"ס כח.

125) פכ"ט.

126) ברכות ה, א.

127) ראה תניא שם.

128) משלי טז, ז. ירושלמי תרומות פ"א סה"ג. ב"ר רפנ"ד. וראה אוה"ת בראשית מז, סע"ב ואילך.

129) ד"ה נתת ליראיך תרצ"ג הנ"ל בתחלתו.

130) תנחומא נשא יא. במדב"ר פי"ב, ג.

131) תהלים ח, ג.

את אשר החלו לעשות דשנת תרפ"ז¹³² (שמאמר זה אמרו עוד לפני מאסרו, במעמד ומצב של גזירות אימות בנוגע ללימוד התורה, ובפרט של עוללים ויונקים¹³³), דע"י עוז, אין עוז אלא תורה¹³⁴, פועלים להשבית אויב ומתנקם. דהאויב הוא שונא הגלוי והנוקם הוא שונא נסתר ועולל עלילות כו' (שזוהי סכנה גדולה יותר מהאויב), וע"י עוז דתורה נעשה להשבית אויב ומתנקם. וענין עוז דתורה הו"ע התוקף, שאין מתחשבים עם המניעות וההעלמות וההסתרים כו', שע"י תוקף זה מבטלים כל הגזירות, ומתגלה האמת שרובם אין להם מציאות והם רק ענין של הפחדה בעלמא.

וההתחלה והיסוד של עוז דתורה הוא מפי עוללים ויונקים דוקא. דהנה כתיב¹³⁵ תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב, שהתורה היא ירושה לכא"א מישראל, וגם תינוק בן יומו יורש¹³⁶, ויורש הכל כמש"נ¹³⁷ תחת אבותיך יהיו בניך גו', שלכן גם עוללים ויונקים יש להם כל התורה בירושה. ואדרבה התורה אצלם היא היסוד כו' (יסדת עוז), וכמרוז"ל¹³⁸ אם אין גדיים אין תיישים. וכמו יסוד גשמי הנמצא בקרקע, שאין נוגע היופי שלו כו', כ"א החוזק ותוקף שלו, כי צ"ל חזק באופן כזה שיוכל להחזיק את כל הבנין, גם הגג שעל הבנין, כדי שהבנין יהי' איתן ועומד על עמדו, שכל הרוחות המנשבות בעולם לא יוכלו להזיזו ממקומו. וזהו מפי עוללים ויונקים יסדת עוז גו' להשבית אויב ומתנקם, שע"י עוללים ויונקים דוקא, הבל התשב"ר¹³⁹, שהוא היסוד של עוז דתורה, נעשה להשבית אויב ומתנקם.

(ג) **ויש** לקשר ענין הנ"ל (שעבודת הנסיונות היא ע"י מס"נ דוקא, בחי' נס בתוך נס שבנפש) עם מש"נ בפרשת השבוע¹⁴⁰ אך בגורל יחלק את הארץ. דחלוקת הארץ, שזה קאי על חלוקת הארץ שלמטה, ועל חלוקת הארץ שלמעלה, או בלשון מאמרי רז"ל (שהובאו במאמרי רבותינו נשיאינו¹⁴¹) עוה"ב (דכל ישראל יש להם חלק לעוה"ב¹⁴² שנאמר¹⁴³ ועמך כולם גו' לעולם ירשו ארץ), היא ע"י הגורל. כי בחי' הגורל שבנפש הו"ע העבודה שלמעלה מטו"ד¹⁴⁴, ועוד יותר, למעלה גם

(132) נדפס בסה"מ תרפ"ז ע' קי ואילך. תשי"א ע' 180 ואילך.

(133) ראה סה"מ תרפ"ז ע' רפח ואילך. תשי"א ע' 195 ואילך.

(134) מדרש תהלים עה"פ. שהש"ר פ"א, ד. פ"ב, ג (ג). וראה ויק"ר פל"א, ה. יל"ש בשלח רמז רמד. ועייג"כ זבחים קטז, סע"א.

ומש"כ בקהלת יעקב מערכת עוז: לא מצינו בדרוד"ל כו', צע"ק.

(135) ברכה לג, ד.

(136) נדה מג, סע"ב ואילך (במשנה). רמב"ם הל' נחלות ספ"א.

(137) תהלים מה, יז. וראה ב"ב קנט, א. שו"ת צפע"נ (ווארשא) ח"ב סק"ח. ועוד.

(138) ויק"ר פי"א, ז. אסת"ר פתיחתא יא.

(139) ראה שבת קיט, סע"ב. הל' ת"ת לאדה"ז פ"א ה"ג.

(140) דייג וט"ו תמוז. — פנחס כו, נה.

(141) אוה"ת פינחס רד"ה אך בגורל הא'. ד"ה אך בגורל תרכ"ו (סה"מ תרכ"ו ס"ע קצח ואילך).

(142) משנה סנהדרין ר"פ חלק.

(143) ישע"י ס, כא.

(144) אגה"ק סו"ס ז. ועד"ז הוא גם באוה"ת שם ע' א"ס ואילך. תרכ"ו שם (ע' ר ואילך). ד"ה אשרנו

תרפ"ח ותרצ"ו ס"ד (סה"מ תרפ"ח ע' קטז ואילך. קונטרסים ח"ב שסז, א ואילך. תרצ"ו ע' 56 ואילך). ובכ"מ.

מכח הרצון. וכמו גורל כפשוטו, שאינו תלוי כלל ברצונו של מטיל הגורל¹⁴⁵. ולכן ע"י בחי' הגורל דוקא היא חלוקת הארץ בכל הדרגות שבה כנ"ל, הן עוה"ב והן א"י כפשוטה (ואין מקרא יוצא מידי פשוטו¹⁴⁶). דהנה כתיב¹⁴⁷ ארץ אשר גו' עיני ה' אלקיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה, שיש בזה ב' הקצוות. מצד אחד הוא למעלה ממדידות והגבלות הזמן, שה"ה מרשית השנה ועד אחרית שנה. ולאידך, נמשך הוא במדוה"ג ד)זמן, שלכן הוא רק עד אחרית שנה, ובשנה שלאח"ז מתחדש אור זה באור חדש עליון יותר שלא הי' מאיר עדיין מימי עולם אור עליון כזה. ואור זה מתלבש בארץ שלמטה להחיות כו' כל משך שנה זו, וכמבואר בארוכה באגה"ק¹⁴⁸. ולכן חלוקת הארץ, שבה מאיר אור שלמעלה ממדוה"ג, היא ע"י בחי' הגורל דוקא.

(ד) **והנה** בחי' זו ישנה גם במצוות, והם המצוות שאינן תלויין ברצונו של האדם¹⁴⁹. והענין הוא דהנה המצוות ענינם המשכת רצון העליון, וכלשון ברכת המצוות אשר קדשנו במצוותיו וציוונו, שהמצוות הן ציווי הקב"ה להאדם, שכן הוא רצון העליון, וע"י קיום המצוה ה"ז מקדש את האדם. ובזה גופא ישנם ב' אופנים, מ"ע ומל"ת. דבמ"ע ההמשכה היא בגילוי משא"כ במל"ת, שלכן ברכת המצוות היא רק על מ"ע, כי ברכה ענינה המשכה וגילוי¹⁵⁰. אבל גם במל"ת ישנה המשכת הרצון, אלא שאינה באופן של ברכה והמשכה בגילוי, וע"ד המבואר בתו"א¹⁵¹ לענין הברכה על תפילין של ראש, דנחלקו הספרדים והאשכנזים אם יברכו עליהם ברכה מיוחדת, ומנהג ספרד שלא לברך דס"ל שאי אפשר להמשיך המקיף ההוא ע"י ברכה, כ"א נמשך מאליו¹⁵². ועד"ז מל"ת שאין מברכין עליהם, כי ההמשכה היא מאלי' ומעצמה¹⁵³. ולמעלה יותר הם המצוות שאינן תלויות כלל ברצון האדם, ע"ד המצוה דנשיאות דכל הבורח מן הכבוד כו'¹⁵⁴, ומצות שכחה. והטעם שאינן תלויין כלל ברצונו של האדם הוא לפי שרשם הוא למעלה מבחי' רצון העליון. ובספירות הוא, שהמצוות בכלל הן מבחי' א"א, רצון העליון, ומצוות שאינן תלויין ברצון האדם שרשם מבחי' עתיק, שנעתק ונבדל מכל סדר השתלשלות, גם מבחי' א"א, וכמבואר בארוכה בלקו"ת ס"פ ברכה¹⁵⁵. וזוהי בחי' הגורל שבמצוות, שעל ידה נמשך אור נעלה יותר מהאור הנמשך ע"י מ"ע ומל"ת סתם.

ועד"ז ישנה בחי' הגורל בכאו"א מישראל. דכמו שנת"ל בענין הנסיונות, דנתת ליראיך נס להתנוסס גו' קאי על כאו"א מישראל, הנה כמו"כ הוא בבחי'

(145) ראה גם ד"ה אשורנו הנ"ל שם. לקו"ש ח"ג ע' 117. וש"נ.

(146) שבת סג, א. וש"נ. פרש"י עה"פ וישב לו, יז. ועוד.

(147) עקב יא, יב.

(148) סי"ד.

(149) ראה אוה"ת שם ע' א"סג. תרכ"ו שם (ע' רד).

(150) תו"א מקץ לו, ג. ובכ"מ.

(151) שמות נב, ב.

(152) ראה סה"מ תש"ג ע' 15. תשובות וביאורים ס"י [אגרות-קודש ח"ב ע' נה ואילך].

(153) ראה סה"מ שם.

(154) ראה עירובין יג, ב.

(155) צט, ב ואילך. סידור (עם דא"ח) כא, א.

הגורל, שישנה בכאו"א מישראל. וכמש"א¹⁵⁶ אשרנו מה טוב חלקנו ומה נעים גורלנו, היינו שאצל כאו"א מישראל ישנם לא רק חלקנו כ"א גם גורלנו, שעיי"ז הוא מיוחד עם הקב"ה. ועוד זאת, שבחי' זו באה לידי ביטוי בענין של מעשה בפועל. וע"ד המבואר באגה"ק¹⁵⁷ בענין המצוה דהוה זהיר בה טפי¹⁵⁸, שכאו"א מישראל יש לו מצוה מיוחדת שצ"ל זהיר בה טפי, והיא בחי' הגורל ממש. ועז"נ¹⁵⁹ אתה תומיך גורלי, שבחי' הגורל היא מאתה, עצמותו ומהותו ית'. וכנ"ל דבחי' הגורל (באדם התחתון) היא למעלה מכחות הפנימיים שלו, שהם בחי' השתלשלות שבאדם, ולמעלה גם מבחי' המקיפים שבערך הפנימיים, שהו"ע הרצון, והוא ע"ד בחי' עתיק שנעתק גם מבחי' א"א. וזהו אתה תומיך גורלי, שהוא בחי' יחידה שבנפש, הניצוץ נברא שבו מתלבש הניצוץ בורא, שלכן נקראת בשם יחידה (וזה שמה אשר יקראו לה¹⁶⁰), כי היא (שם ו)כלי לבחי' יחיד¹⁶¹, שהוא הניצוץ בורא, העצמות של כאו"א מבני".

טו) **וזהו** מה שממשיך בהכתוב¹⁶² למען יחלצון ידידיך הושיעה ימינך וענני. דמזה שאומר למען גו' מובן, שכתוב זה הוא המשך להכתוב הקודם נתת ליראיך נס גו'. והיינו דזה שנתת ליראיך נס להתנוסס גו', שהו"ע עבודת הנסיונות, הוא בכדי (למען) שיהי' יחלצון ידידיך הושיעה ימינך גו'. והענין הוא דהנה איתא במדרש¹⁶³ עה"פ¹⁶⁴ השיב אחר ימינו, דקאי על ימינו של הקב"ה, דבזמן הגלות נאמר השיב אחר ימינו, ובעת הגאולה אותה ימין שהיא משועבדת כו' גאלתי את ימיני כו' (ועיי"ז נעשה ג"כ גאולת ימין של כאו"א מישראל). וזהו הקשר לענין הנסיונות, כי בחי' ימין נמשכת ע"י העבודה דגורל, וכמו שמביא במדרש שם (ע"ז שבעת הגאולה תהי' גאולת ימינו של הקב"ה) מש"נ בדניאל¹⁶⁵ ואתה לך גו' ותעמוד לגורלך לקץ הימין. כי ימין שייכת להגורל. וביאור הענין הוא¹⁶⁶, דאיתא במדרש שם שא"ל קץ הימים או קץ¹⁶⁷ הימין, א"ל קץ¹⁶⁷ הימין. ומבאר בהדרושים¹⁶⁸ דימין קאי על ימין שבא"א, ולמעלה יותר, בחי' ימין שלמעלה מא"א (שהו"ע הרצון, כ"א), שהוא עתיק שכולא ימינא דלית שמאלא בהאי עתיקא¹⁶⁹. דבחי' זו ישנה גם בזמן הגלות וכמש"נ¹⁷⁰ ימין ה' רוממה ימין ה' עושה חיל, אלא שבזמן הגלות היא בבחי' העלם שאינה

(156) בנוסח התפלה.

(157) ס"ז.

(158) ראה שבת קיח, ב.

(159) תהלים טז, ה.

(160) ראה שעהיוה"א פ"א.

(161) ראה לקו"ת פ' ראה כה, א. ד"ה אשרנו הנ"ל שם. ובכ"מ.

(162) תהלים ס, ז.

(163) איכ"ר עה"פ. מדרש תהלים מזמור קלז. ועוד.

(164) איכה ב, ג.

(165) בסופו.

(166) בהבא לקמן ראה אוה"ת שם ע' איסא ואילך. תרכ"ו שם (ע' רב ואילך).

(167) באיכ"ר שם: אחרית. אבל במדרש תהלים שם (ועוד) הוא כבפנים.

(168) לקו"ת סוכות עט, א ואילך. יהל אור לתהלים כאן. אוה"ת פינחס שם. תרכ"ו שם.

(169) זח"ג קכט, א. וראה שם רפט, א.

(170) תהלים קיח, טז.

מאירה בגילוי בנפש האדם. אבל כאשר האדם עובד עבודתו מצד ימין שבנפשו, העבודה מצד עצם נפשו (שלמעלה מן הרצון, מקיף הקרוב), שהו"ע הגורל, הנה עי"ז ותעמוד לגורלך לקץ הימין, שגורל שבאדם ממשיך גורל שלמעלה, דאתה תומיך גורלי כנ"ל, שהוא בחי' עתיק. והנה ע"י ימין, עתיק, נעשה ג"כ הושיעה ימינך וענני, שנגאל הימין דהשיב אחור ימינו שהיתה משועבדת. וזהו הקישור שבין ב' הענינים שבקץ הימין, הא' ימין עצמה, שהיא עתיק כנ"ל, והב' קץ הימין דקאי על ספירת המלכות¹⁷¹ (שלכן נקרא קץ לשון סוף ותכלית, כי תכלית וסוף ההמשכה דבחי' ימין הוא במלכות¹⁷²), דספירת המלכות היא למטה מכל הספירות, עד שרגלי' יורדות כו'¹⁷³, עד לירידה בעולם התחתון שאין תחתון למטה ממנו. ודוקא בעבודה זו לגאול קץ הימין מירידתה למטה בא לידי גילוי ימין דותעמוד לגורלך לקץ הימין, עתיק. וע"ד משנת"ל דדוקא בעבודת הנסיונות, שהיא בענינים תחתונים ביותר, ובעיקר בנסיונות דדרא דעקבתא דמשיחא, שאז חושך הגלות הוא כפול ומכופל, באה לידי גילוי העבודה שמצד יחידה. וזהו הקישור בין נתת ליראיך נס להתנוסס גוי' ללמען יחלצון ידידיך הושיעה ימינך וענני, כי ע"י עבודת הנסיונות נגאל הימין.

(טז) **ויש** לקשר זה עם מ"ש במזמור תהלים¹⁷⁴ שמתחילים לומר ב"ב תמוז שנה זו (תשל"ו)¹⁷⁵, אור זרוע לצדיק ולישרי לב שמחה. ומביא כ"ק אדמו"ר הצ"צ ברשימותיו לתהלים¹⁷⁶ מה שארוז"ל במדרש¹⁷⁷, דאור זרוע לצדיק הוא האור שנברא ביום ראשון וגנוז לצדיקים לעת"ל (ועי"ז ולישרי לב שמחה, שהם הצדיקים שלכם ברשותם¹⁷⁸). ומדייק אור זרוע גוי', זריעה דוקא. וע"ד זריעה גשמית, שצ"ל רקבון הגרעין, שזה דוקא מעורר כח הצמיחה שבארץ. שכח הצמיחה שבארץ הוא כח הא"ס, וע"י הצמיחה הוא גילוי כח הא"ס (כמובן מאגה"ק ס"כ). ועד"ז הוא ברוחניות, שע"י העבודה דביטול ומס"נ מגיעים לא"ס שלמעלה מהשתלשלות. וכמבואר במאמרים¹⁷⁹ על הכתוב¹⁸⁰ הבאים ישרש יעקב יציץ ופרח ישראל ומלאו פני תבל תנובה, שהיא העבודה דתומ"צ בביטול (כענין הזריעה), הנה עי"ז דוקא ומלאו פני תבל תנובה גילוי כח הא"ס, וכמבואר ג"כ בהמשך כל הנהגה תרנ"ב¹⁸¹. וע"ד משנת"ל שדוקא ע"י העבודה דנסיונות מגיעים לבחי' נס בתוך נס, עצמותו ומהותו ית'.

171 ראה אוה"ת שם (ע' איסג) ותרכ"ו שם (ע' רג) בשם הרמ"ז (לזח"ב קפא, ב) ומאו"א (אות ק, יג).

172 אוה"ת ותרכ"ו שם.

173 משלי ה, ה. וראה זח"א קסא, ב. ובכ"מ. לקו"ת פרשתנו (פינחס) עה, ד. ובכ"מ.

174 צז, יא.

175 ראה לקו"ש חכ"ב ע' 185 הערה 3.

176 יהל אור עה"פ (ע' שנב ואילך).

177 שמו"ר ר"פ לה. וראה בהנסמן ביהל אור שם ס"ו (ע' שנג).

178 ב"ר פל"ד, י.

179 תו"א שמות נג, ג ואילך. ובכ"מ.

180 ישע"י כז, ו.

181 סה"מ תרנ"ב ע' קכה.

(יז) **וזהו** ג"כ מש"נ¹⁸² וכל קרני רשעים אגדע תרוממנה קרנות צדיק, ואיתא במדרש¹⁸³ עשר קרנות הן שנתן הקב"ה לישראל כו' כיון שחטאו ישראל ניטלו מהן וניתנו לעכו"ם כו'. דענין של קרן והגבהה שייך רק בישראל. אלא שמפני חטאינו (עכ"פ הענין דחטא ענין חסרון כמש"נ¹⁸⁴ אני ושלמה בני חטאים) גלינו מארצנו, וכשזה קם זה נופל¹⁸⁵, ואז קרני העכו"ם קיימות וקרני ישראל גדועים¹⁸⁶ ר"ל. אבל ע"י לימוד התורה וקיום מ"ע ושמירת מל"ת, ובעיקר ע"י העבודה דמס"נ בענין הנסיונות, ובמיוחד בדרא דעקבתא דמשיחא שאז העבודה קשה ביותר כנ"ל, שעבודה זו היא מצד בחי' נס שבתוך נס שבנפש כנ"ל, הנה עי"ז נעשה תרוממנה קרנות צדיק, דלא רק שישנם הקרנות (שעי"ז כל קרני רשעים אגדע), כ"א שהם באופן של תרוממנה, נס בתוך נס, בחי' קץ הימין שלמעלה מימין דא"א. שזהו החידוש דגאולה העתידה על הגאולה דיצי"מ, דיציאת מצרים היתה ע"י זרועות דא"א¹⁸⁷, שהן ב' בחי', זרוע ימין וזרוע שמאל, אבל תרוממנה קרנות צדיק הוא ימין דעתיק. ודוגמתו במצוות הן המצוות שאינם תלויין ברצונו של האדם, כנ"ל, ואדרבה, הרצון לנשיאות וכו' כנ"ל מבלבל לקיום מצוות אלו. ובעבודה הו"ע העבודה שלמעלה ממדוה"ג, שעומד בתוקף נגד ההעלמות וההסתרים ואינו משים לב אליהם, בחי' הגורל הנ"ל.

(חי) **והנה** ע"י העבודה דגורל הנ"ל יחלק הארץ, היינו שנעשה נוסף על כיבוש הארץ, יחלק הארץ, שהו"ע ההתישבות. וכמו שאמרו רז"ל¹⁸⁸ דוירשתה וישבת בה¹⁸⁹ דהיינו לאחרי שבע שכבשו ושבע שחלקו, ואז הותחל עיקר ענין קיום המצוות התלויות בארץ. ועד"ז בענין ארץ שלמעלה, עוה"ב, שהוא שכר המצוות, דזה שכל ישראל יש להם חלק לעולם הבא הוא מצד זה שישנה בחינת הגורל דאתה תומיך גורלי אצל כאו"א מישראל. וגם מי שבגלוי אין ניכר אצלו ענין של טוב וקדושה, יש לו בחי' גורל בנפשו, ואדרבה יכול להיות שדוקא אצלו ישנה נשמה קדושה ביותר. ומשו"ז יכול להפוך את עצמו בשעתא חדא וברגעא חדא שיהי' בתכלית השלימות דקדושה. ויובן זה עפ"י המבואר בכ"מ¹⁹⁰ בענין מה שאמר ריב"ז¹⁹¹ איני

182) תהלים סוף מזמור עה*.

183) מדרש תהלים עה"פ.

184) מלכים-א א, כא. פרש"י ומצו"צ עה"פ. לקו"ת מטות פב, א. ובכ"מ.

185) פרש"י תולדות כה, כג.

186) לשון המדרש שם.

187) סידור האריז"ל בפ"י עבדים היינו. סידור (עם דא"ח) רד"ה עבדים היינו. אוה"ת פינחס שם (ע' א'סב).

תרכ"ו שם (ס"ע רב).

188) קידושין לז, א ובפרש"י שם. פרש"י ר"פ תבוא.

189) ר"פ תבוא.

190) ראה לקו"ת ויקרא בהוספות נד, סע"ד. ס' מאמרי אדה"ז הקצרים ע' שט. — נעתק (עם הגהות)

באוה"ת וסה"מ תרכ"ו הנ"ל. ד"ה אשרנו הנ"ל. ובכ"מ.

191) ברכות כח, ב.

(* להעיר שע"פ המנהג לומר בכל יום הקאפיטל תהלים המתאים לשנות חייו (אגרות'קודש אדמו"ר מהור"י צ' ח"א ע' לא. ח"י ע' נג. וראה גם מאמרי אדה"ז הקצרים ע' שמא. סה"מ י"א ניטן ע' 1 ואילך) — התחילו ב"א ניטן שנה זו דאמירת המאמר (תשל"ו) לומר מזמור עה שבתהלים. המו"ל.

יודע באיזו דרך מוליכין אותי, דאף שעבודתו היתה באופן נעלה ביותר כמבואר בכ"מ¹⁹², בכ"ז אמר איני יודע כו', כי הי' מסופק אם עבודתו מצד עצם נפשו (בחיי הגורל הנ"ל) היא כדבעי, כי אין ראי' מעבודתו בכחות הגלויים להבחי' שלמעלה מטו"ד. ומרובה מדה טובה כו'¹⁹³, דגם אצל מי שבכחות הגלויים שלו אין נראה שום ענין טוב, הנה אין מזה ראי' כלל על הבחי' שלמעלה מזה, ובמיוחד שעל כאו"א מישראל נאמר¹⁵⁶ אשרנו כו' מה נעים גורלנו, הרי ברור שישנה בו נשמה גדולה ביותר, ויש לו הכח לאתהפכא ולהתגבר וכו' אפילו באם הי' אצלו ח"ו העלם והסתר של שכלו ומחדו"מ שלו במשך ימי חייו, וע"ד ראב"ד שקנה עולמו בשעה אחת¹⁹⁴. וכמו שהוא בענין חלוקת ארץ שלמעלה, עוה"ב, שהיא מצד בחי' הגורל שישנה אצל כאו"א מישראל, עד"ז הוא בענין כיבוש וחלוקת הארץ כפשוטה, שהיא מצד בחי' הגורל שישנה אצל כאו"א מישראל, שלכן א"י שייכת לבנ"י בברית עולם לזרעך אחרית לאחוזת עולם¹⁹⁵, שהיא ירושה לנו מאברהם (מפני קשט סלה), מברית בין הבתרים. ארץ שבעה אומות, ונוסף ע"ז ירחיב ה"א את גבולך¹⁹⁶, שהיא ארץ הקני קניזי וקדמוני¹⁹⁷, כמפורש בברית בין הבתרים ועוד יותר, כמבואר במדרשי רו"ל¹⁹⁸ שירחיב ה"א את גבולך היא עד להרחבה שלא בערך.

(ט) **וזהו** נתת ליראיך נס להתנוסס מפני קשט סלה, דקושטי' דאברהם הוא באופן של סלה, לעלמין, דאפילו בסוף כל עלמין בדרא דעקבתא דמשיחא, ובזה גופא ברגעים האחרונים של הגלות, הנה עבודת ישראל היא מתוך מס"נ, בחי' נס בתוך נס שבנפש, דלא רק שיש אצלם ענין הקרנות, אלא עוד זאת, שהם באופן של תרוממנה קרנות צדיק (וכפירש"י דקאי על ישראל שהם שבחו של הקב"ה, צדיקו של עולם). ועי"ז יחלצון ידידיך הושיעה ימינך וענני, שגואלים הימין שבזמן הגלות היא באופן דהשיב אחור ימינו. והוא ע"י שמתגלה בחי' גורל אצל כאו"א, דותעמוד לגורלך לקץ הימין, בחי' אתה תומיך גורלי. ועי"ז נעשה (אך בגורל) יחלק את הארץ (ובב' הנוסחאות שבכתי"י המאמרים¹⁹⁹, יחלק ותחלק), חלוקת הארץ כפשוטה (דאין ענין יוצא מידי פשוטו), ולמטה מעשרה טפחים בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, שאז יהי' כיבוש א"י השלימה, ולאח"ז כיבוש ארץ הקני קניזי והקדמוני, ולאח"ז ירחיב ה"א את גבולך, נחלה בלי מצרים. ומכיון שכ"ז נעשה ע"י בחי' הגורל שהיא למעלה מטו"ד, לכן אין צורך כלל באריכות זמן כ"א בלשון

192 ראה לדוגמא: סוכה כח, א. ר"ה לא, סע"ב. ועוד. הובאו כמה מהם במקומות שצויינו בהערה 190.

193 סוטה יא, א. וש"נ. הובא בפרש"י עה"פ יתרו כ, ו. תשא לד, ז.

194 ע"ז יז, א.

195 לך לך יז, ח.

196 ראה יב, כ. שופטים יט, ח.

197 ספרי עה"פ ראה שם. פרש"י עה"פ שופטים שם.

198 ראה ספרי לראה שם. ומקרא מלא דיבר הכתוב (משפטים כג, לא): ושתי את גבולך מים סוף ועד ים פלשתים וממדבר עד הנהר (ראה מכילתא לבא יב, כה) ומסיים בלקח טוב: שנאמר (תהלים עב, ח) וירד מים עד ים ומנהר עד אפסי ארץ. וראה שבת (ק"ח, סע"א ואילך) נחלת יעקב איך (ישעי' נח, יד), ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה (ויצא כח, יד) נחלה בלי מצרים.

199 ראה אוה"ת ר"פ פינחס בהערה.

אדמו"ר הזקן²⁰⁰ דיום שכולו ארוך היינו שגם בתחלתו הוא ארוך, דבשעתא חדא באה הגאולה האמיתית והשלימה עם כל הפרטים והשלימות שבה, עד כי ירחיב ה"א את גבולך, ע"י ה' דוקא²⁰¹ (ע"ד דאתה דייקא תומיך גורלי), בקרוב ממש בביאת משיח צדקנו, שהקב"ה מוליך את ישראל בקומה זקופה בגאולה האמיתית והשלימה, וירם קרן משיחו²⁰², ויהפכו ימים אלו לששון ולשמחה ולמועדים טובים²⁰³, בעגלא דידן.

---

(200) תר"א יח, ד.

(201) וגם הביהמ"ק הוא דוקא ע"י קוב"ה כו' (זהר ח"ג רכא, א. ח"א כח, א).

(202) שמואל"א ב, י. וראה מדרש תהלים שם, שזהו מהעשרה קרנות שנתן הקב"ה לישראל.

(203) זכרי' ח, יט. וראה ד"ה ציון במשפט תשל"ה הערה 43 (לקמן ע' קכח).